

NOTĂ DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul de lege privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere, este elaborat de către Ministerul Energiei.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
<p>Proiectul de lege privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere este elaborat în scopul armonizării cadrului normativ național cu standardele Uniunii Europene ce vizează garantarea unui nivel ridicat de securitate în aprovizionarea cu produse petroliere (Directiva 2009/119/CE a Consiliului din 14 septembrie 2009 privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de rezerve de țiței și/sau de produse petroliere), conform Anexei VIII la Acordul de Asociere din 27.06.2014 între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, semnat la Bruxelles, pe 27 iunie 2014, ratificat prin Legea nr. 112/2014. Totodată, proiectul are la bază Capitolul 14 „Cooperarea în sectorul energetic”, art. 77 din Acordul de Asociere.</p> <p>Subsidiar, remarcăm că necesitatea elaborării proiectului de lege privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere, prin asigurarea transpunerii Directivei 2009/119/CE derivă inclusiv din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023 (acțiunea nr.331), precum și din Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025, Clusterul 4 „Agenda verde și conectivitatea sustenabilă”, Capitolul 15 „Energie”, acțiunea nr. 8.</p>
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
<p>Produsele petroliere sunt una dintre principalele surse de energie primară, contribuind cu peste 30% la mixul energetic al Republicii Moldova (pe baza datelor din 2018-2022, fără regiunea din stânga Nistrului). Această contribuție este mare și probabil va rămâne semnificativă în anii următori, în pofida eforturilor de decarbonizare a sectorului transporturilor, care în prezent se bazează aproape în întregime pe produse petroliere. Acest scenariu are loc la nivel global, nu doar în Republica Moldova.</p> <p>Pe de altă parte, Republica Moldova nu are nici producție autohtonă de țiței care să asigure necesarul economiei naționale, nici fabrici de procesare a țițeiului (rafinării) și nici cantități semnificative de stocuri de produse petroliere, astfel că peste 99% din cererea de produse petroliere este asigurată de importuri dintr-o singură sursă. Toate acestea împreună fac Republica Moldova vulnerabilă într-un caz de întrerupere a aprovizionării cu produse petroliere.</p> <p>În contextul evocat, remarcăm că Republica Moldova încă nu are un cadru normativ, nici mecanisme, instrumente, măsuri și proceduri în vigoare pentru a face față crizei care ar putea fi cauzată de disfuncționalități majore în aprovizionare cu produse petroliere.</p> <p>Prin urmare, problema care trebuie rezolvată constă în asigurarea aprovizionării sigure, fiabile, neîntrerupte și accesibile cu produse petroliere a societății și economiei Republicii Moldova într-un caz de disfuncționalitate majoră în aprovizionare cu produse petroliere, într-un mod care este pe deplin</p>

aliniat cu legislația UE în domeniul securității aprovizionării cu produse petroliere și cu cele mai bune practici ale statelor membre ale UE.

Aprovizionarea neîntreruptă și accesibilă cu produse petroliere este o problemă de importanță majoră pentru Republica Moldova, în special pentru sectoarele sale de transport și agricultură.

Datele privind consumul de produse petroliere în mixul energetic al Republicii Moldova în anii 2018-2022 sunt prezentate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Produse petroliere în mixul energetic al Republicii Moldova în perioada 2018-2022

	Unitate	2018	2019	2020	2021	2022
Total consum intern brut energie	ktep	3,066	2,938	2,807	3,115	2,770
inclusiv:						
Consum intern brut produse petroliere	ktep	1,002	1,018	946	1,064	1,113
	% consum intern brut energie	31.5	34.7	33.7	34.1	40.2
din care:						
Producția primară produse petroliere	ktep	5	5	6	5	5
Import net de produse petroliere	ktep	999	1,020	951	1,030	1,098

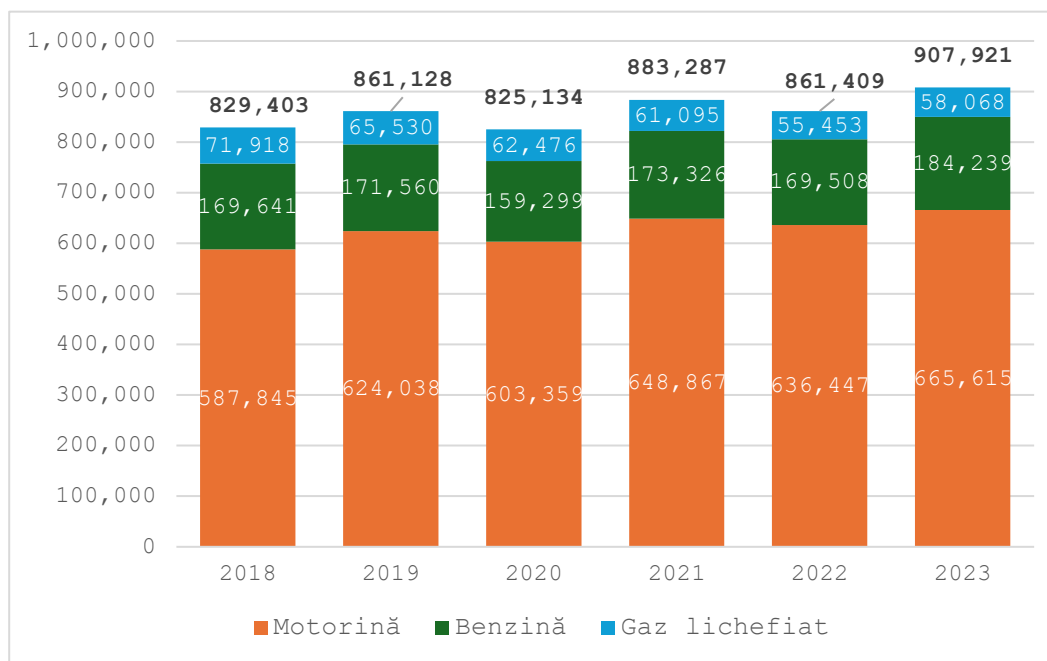
sursa: Biroul Național de Statistica, Balanța energetică a Republicii Moldova, ediția 2023

În ceea ce privește tipurile de produse petroliere importate în Republica Moldova în 2023, peste 80% sunt benzină și motorină, mai puțin de 10% sunt gaze petroliere lichefiate (GPL), iar restul sunt alte produse petroliere (kerosen Jet-A1, ulei, bitum).

Potrivit datelor ANRE, importurile de produse petroliere principale (benzină, motorină, gaz petrolifer lichefiat) în anul 2023 au fost de 825,1 mii tone, din care 159,3 mii tone benzină (19,3% din total), 603,4 mii tone motorină (73,1% din total) și 62,5 mii tone GPL (7,6% din total).

Importurile de benzină și motorină în anul 2023 au fost efectuate în mare parte din România (aprox. 96.8% din importul total de benzină și aprox. 68% din importul total de motorină). Evoluția importului de principale produse petroliere în perioada 2018 - 2023 este prezentată în Figura 1.

Figura 1. Evoluția importului de produse petroliere în perioada 2018-2023 (mii de tone)

Sursa: Raportul ANRE privind rezultatul monitorizării pieței produselor petroliere a Republicii Moldova pentru anul 2023

Pe piața produselor petroliere din Republica Moldova (cu excepția regiunii din stânga Nistrului), conform situației de la 18 iulie 2024, există 44 de deținători de licențe pentru importul și vânzarea angro de benzină și motorină și 17 deținători de licențe pentru importul și vânzarea angro de GPL. Principalii importatori de produse petroliere sunt ÎCS Lukoil - Moldova SRL, Petrom - Moldova SRL și Rompetrol - Moldova SA care asigură majoritatea importurilor de benzină și motorină. Aceste societăți, împreună cu societățile Euro LPG SRL, Tezed-S SRL și Printemps SRL, sunt principalii importatori de GPL.

Produsele petroliere sunt importate preponderent cu cisternele rutiere direct la stațiile de alimentare, astfel încât importatorii de produse petroliere nu au nevoie să utilizeze capacitățile de stocare din Republica Moldova. În consecință, nivelul stocurilor comerciale deținute de importatori este scăzut și o mare parte din capacitățile de stocare existente în Republica Moldova nu sunt întreținute corespunzător, iar capacitatea lor de a servi scopului descris în prezenta Notă este sub un mare semn de întrebare. Informațiile privind stocurile comerciale deținute de importatori sunt prezentate în Tabelul 2.

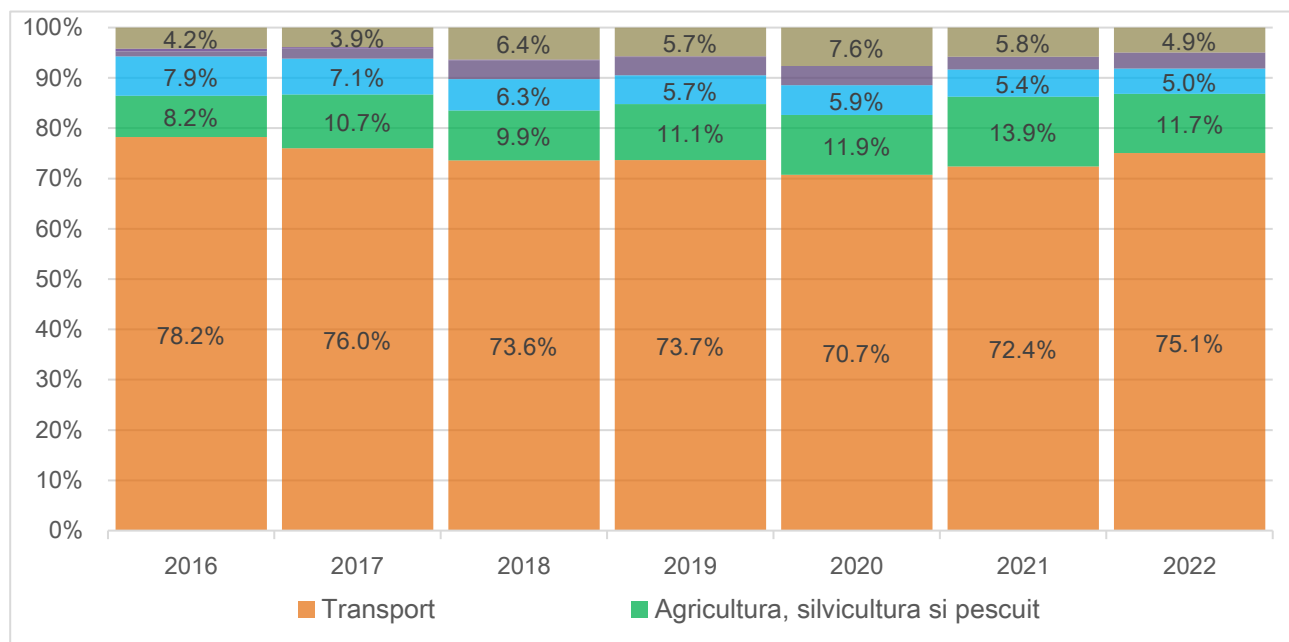
Tabelul 2. Stocurile comerciale reale de produse petroliere deținute de operatorii economici în perioada 2018-2023

	31.12.18	31.12.19	31.12.20	31.12.21	31.12.22	31.12.23
Stocuri reale de produse petroliere, mii de tone	47.4	48.4	50.2	38.6	28.8	42.5
% a stocurilor reale din capacitatea instalațiilor de stocare declarate	29.6	53.4	57.3	-	-	-

Sursa: rapoartele ANRE de monitorizare a pieței produselor petroliere

Produsele petroliere sunt utilizate preponderent de sectorul transporturilor, care în perioada 2016-2022 a înregistrat în mediu un consum de aprox. 74% din consumul total de produse petroliere, de sectorul agricol – aprox. 11% și de sectorul rezidențial, cu un consum mediu de aproximativ 6% pentru perioada respectivă. Structura consumului final de produse petroliere pe sectoare de consum din Republica Moldova este prezentată în figura 2.

Figura 2. Evoluția consumului final de produse petroliere în Republica Moldova pe sectoare de consum în perioada 2016-2022, % din consumul total

(sursa: Biroul Național de Statistică, Balanța energetică a Republicii Moldova, ediția 2023)

Conform datelor prezentate în tabelul 1 și figurile 1 și 2, este evident că aprovizionarea cu produse petroliere este esențială pentru funcționarea normală a societății și economiei Republicii Moldova. Din această perspectivă, aprovizionarea sigură, fiabilă, neîntreruptibilă și accesibilă a Republicii Moldova cu produse petroliere în orice moment ar trebui să fie considerată o chestiune de securitate națională și responsabilitate socială.

Republica Moldova a fost aprovizionată din exterior (din import) cu produse petroliere timp de decenii iar acest lucru va persista și în viitor. Cu toate acestea, situația existentă aferentă aprovizionării cu produse petroliere nu ar trebui să fie considerată ca „garantată” pentru viitor.

Fără producție internă de țiței, fără instalații proprii de prelucrare a țițeiului (rafinării) și fără stocuri substanțiale de produse petroliere, fiind pe deplin dependentă de importul de produse petroliere, securitatea aprovizionării cu produse petroliere a Republicii Moldova depinde în întregime de factori externi, regionali și globali asupra cărora Republica Moldova nu poate influența. Or, concentrarea intensă a producției, epuizarea rezervelor de petrol, creșterea globală la nivel mondial a consumului de produse petroliere, scăderea capacităților europene de rafinare, indisponibilitatea țițeiului rusesc, a produselor petroliere și a gazelor naturale în Europa din cauza sancțiunilor impuse de comunitatea internațională, volatilitatea puternică a prețurilor, criza financiară, conflictele militare din Ucraina și Orientul Mijlociu, schimbările surselor și rutelor de aprovizionare contribuie în mod individual și agregat direct la creșterea riscului de dificultăți de aprovizionare în prezent cu produse petroliere.

În plus, în lipsa unui cadru normativ și a unor instrumente pentru a face față unei disfuncționalități majore a aprovizionării, societatea și economia Republicii Moldova sunt expuse unui risc inacceptabil de ridicat cu impact negativ. Această situație ar trebui schimbată cât mai curând posibil, independent de orice obligație internațională asumată de Republica Moldova.

Asigurarea unui nivel ridicat de securitate a aprovizionării cu produse petroliere nu este doar o chestiune națională, ci și internațională, ceea ce înseamnă că comunitatea internațională - prin intermediul Agenției Internaționale pentru Energie (AIE), al Uniunii Europene (UE) și al Comunității Energetice - solicită statelor lor membre/părților contractante să mențină stocuri minime de țiței și/sau produse petroliere.

Prin urmare, Republica Moldova în calitate de parte contractantă a Comunității Energetice, și-a asumat obligația de a-și îmbunătăți securitatea aprovizionării cu produse petroliere prin transpunerea Directivei 2009/119/CE a Consiliului privind menținerea stocurilor minime de țiței și/sau produse petroliere până la 1 ianuarie 2023 (transpusă în cadrul normativ al Comunității Energetice prin Decizia Consiliului Ministerial 2012/03/MC-EnC din 18 octombrie 2012).

Directiva 2009/119/CE impune statelor membre să constituie stocuri petroliere de urgență într-o cantitate egală, cel puțin, cu 90 de zile de importuri medii zilnice nete sau cu 61 de zile de consum intern mediu zilnic, oricare dintre cele două cantități este mai mare.

Pe lângă stocurile petroliere de urgență, Directiva 2009/119/CE impune, de asemenea, statelor membre să dispună în orice moment de planuri de urgență care să fie puse în aplicare în cazul unei disfuncționalități majore în aprovizionarea cu produse petroliere și să prevadă măsuri organizatorice care să fie luate pentru a permite punerea în aplicare a planurilor de urgență.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

În prezent, piața produselor petroliere din Republica Moldova este reglementată de Legea nr. 461/2001 privind piața produselor petroliere. Această lege reglementează activitățile de import,

transport, stocare și comercializare a produselor petroliere, cu scopul de a crea condiții favorabile pentru relațiile de pe piața internă a produselor petroliere, dezvoltarea concurenței și aprovizionarea sigură a consumatorilor cu produse petroliere de calitate.

În ceea ce privește stocurile de produse petroliere, Legea nr. 461/2001, prevede o singură cerință specifică care trebuie respectată de importatori pentru a obține licența de desfășurare a activității de import și comercializare angro a produselor petroliere. În conformitate cu articolul 14 din Legea nr. 461/2001, importatorii de produse petroliere sunt obligați să dețină depozite proprii, în proprietate și/sau închiriate, pentru depozitarea produselor petroliere principale (motorină și benzină) în volum minim de 1 000 m³ și pentru importatorii de gaz lichefiat, a depozitelor proprii, în proprietate și/sau închiriate, pentru depozitarea gazului lichefiat în volum minim de 150 m³.

Cu toate acestea, Legea nr.461/2001, nu impune importatorilor de produse petroliere nici o obligație privind constituirea și menținerea continuă a anumitor cantități de stocuri de produse petroliere, care ar asigura securitatea aprovizionării cu produse petroliere în caz de disfuncționalități majore în aprovizionare cu produse petroliere.

În consecință, stocurile de produse petroliere deținute în prezent de importatori sunt stocurile operaționale (comerciale) create din proprie inițiativă, deținute în instalații de stocare și în stații de alimentare cu carburanți (PECO), în legătură cu activitatea comercială desfășurată de aceștia. Cu alte cuvinte, stocurile de produse petroliere deținute în prezent de importatori nu sunt și nu trebuie să fie considerate stocuri de urgență în sensul Directivei 2009/119/CE.

În plus, actele normative în vigoare nu prevăd nicio obligație de creare, menținere și gestionare a stocurilor de urgență de produse petroliere, nici măcar la nivelul rezervelor de stat, singura excepție fiind menținerea rezervelor de stat de păcură de către Agenția Rezerve Materiale pentru producția de energie electrică și termică. De asemenea, nu există documente de politici și nici planuri sau măsuri în vigoare pentru a asigura securitatea aprovizionării cu produse petroliere și nici modalități de a face față unei disfuncționalități majore în aprovizionarea cu produse petroliere în cazul în apariției acesteia.

Pe cale de consecință se impune adoptarea unor reglementări în domeniul asigurării securității aprovizionării cu produse petroliere.

Astfel, *proiectul de lege privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere*, are drept scop stabilirea unui nivel ridicat și uniform al asigurării securității aprovizionării cu produse petroliere prin instituirea unui sistem de stocare eficient, transparent, nediscriminatoriu și concurențial, precum și stabilirea reglementărilor procedurale necesare pentru a diminua riscurile în aprovizionarea țării cu produse petroliere, precum și pentru gestionarea unei disfuncționalități majore în aprovizionare cu produse petroliere.

Prin proiectul de lege privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere, se urmărește atingerea următoarelor obiective principale:

- crearea premiselor necesare pentru transpunerea integrală în legislația națională și implementarea prevederilor Directivei nr. 2009/119/CE din 14 septembrie 2009 privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de rezerve de petrol și/sau produse petroliere, până cel târziu la 1 iulie 2030;

- asigurarea securității aprovizionării Republicii Moldova cu produse petroliere și energie în ansamblu, chiar și în cazul unei disfuncționalități majore în aprovizionare cu produse petroliere, prin îmbunătățirea infrastructurii petroliere și menținerea unor stocuri de produse petroliere semnificativ mai mari decât cele existente în prezent în Republica Moldova;

- crearea cadrului normativ pentru stabilirea, menținerea și supravegherea stocurilor petroliere de urgență, prin mecanisme viabile, obiective și transparente;

- crearea cadrului normativ pentru dezvoltarea serviciilor de stocare pentru terți ca o activitate energetică separată și dedicată;

- crearea de premise pentru stimularea investițiilor pe termen mediu/lung în întreținerea și modernizarea capacităților/instalațiilor existente de stocare a produselor petroliere în Republica Moldova, pentru a răspunde cerințelor privind crearea stocurilor de urgență;

- stabilirea mijloacelor instituționale, organizatorice și procedurale necesare pentru prevenirea sau remediarea consecințelor unei disfuncționalități majore în aprovizionare cu produse petroliere sau a unei situații de urgență majoră;

- îndeplinirea criteriilor de referință pentru deschiderea/închiderea negocierilor de aderare la UE privind capitolul 15 - Energie;

- îndeplinirea obligațiilor asumate prin Tratatul de constituire a Comunității Energetice.

Prin proiectul de lege privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere se abordează două categorii de aspecte critice:

I) modul de constituire, raportare și supraveghere a stocurilor de urgență, în conformitate cu cerințele Directivei 2009/119/CE, și

II) modul de gestionare organizațională, procedurală și operațională a situației de urgență în cazul unei disfuncționalități majore în aprovizionare cu produse petroliere, de asemenea asigurând conformitatea cu Directiva 2009/119/CE.

Cu referire la ***I categorie***, constituirea, raportarea și supravegherea stocurilor de urgență:

În conformitate cu proiectul de lege, stocurile de urgență ale Republicii Moldova vor fi constituite de către Entitatea centrală de stocare (în continuare - ECS) și importatorii de produse petroliere (așa-numitul: model hibrid de stocare), obligația de constituire a stocurilor respective fiind partajată între aceștia în proporție de 50:50. Stocurile de urgență urmează a fi create într-o cantitate care ar corespunde cu 90 de zile de import net zilnic mediu, sau cu 61 de zile de consum intern zilnic mediu, oricare dintre aceste două cantități este mai mare.

Stocurile de urgență vor fi constituite treptat, în conformitate cu Planul de acțiuni care urmează să fie adoptat de Guvern, cu scopul de a atinge cantitatea totală până la 1 iulie 2030. Acest termen-tintă urmează a fi agreat cu Secretariatul Comunității Energetice, având în vedere că termenul pentru punerea în aplicare a Directivei 2009/119/CE în temeiul Tratatului de constituire a Comunității Energetice a expirat la 1 ianuarie 2023.

ECS urmează a fi creată sau desemnată de către Guvern ca persoană juridică fără scop lucrativ, sub supravegherea organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei (Ministerul Energiei). ECS se propune a fi o instituție publică independentă, autonomă, care ar activa în baza principiului non-profit, ce va acționa în interes public, iar surplusul de venituri față de cheltuieli va putea fi transferat în următoarea perioadă de activitate pentru desfășurarea activităților de interes public pentru care a fost înființată; ar avea o finanțare clar asigurată, ar fi independentă în ceea ce privește asumarea obligațiilor materiale, ar fi în sistemele de TVA și de plată amânată a accizelor, astfel încât implicarea resurselor financiare să fie cât mai redusă posibil, ar funcționa în mod neutru față de piață, cu cele mai mici costuri posibile și toate activitățile sale ar trebui să fie complet transparente, în special toate datele și informațiile privind costurile, achizițiile, rapoartele privind cantitățile și localizarea stocurilor ar trebui să fie disponibile publicului.

Obligația de stocare a Republicii Moldova și obligațiile individuale de stocare ale ECS și ale fiecărui importator obligat vor fi calculate și stabilite de către Ministerul Energiei, pe baza datelor individuale transmise lunar acestuia de către importatorii de produse petroliere. Obligația de stocare

ar fi proporțională cu cantitatea pe care fiecare importator a importat-o în anul calendaristic precedent.

Stocurile de urgență vor fi constituite din acele produse petroliere a căror cotă de piață combinată în Republica Moldova depășește 75% - predominant motorină și benzină; stocurile vor fi deținute atât sub formă materială, cât și non-materială, pe teritoriul Republicii Moldova și în străinătate.

Conform proiectului, ECS ar deține de la 1/2 până la 2/3 din stocurile sale de urgență sub formă materială, pe teritoriul Republicii Moldova; cel puțin aproximativ 60% din obligația totală de stocare (ECS + importatorii obligați) ar fi stocate pe teritoriul Republicii Moldova. Depozitarea stocurilor petroliere de urgență ale Republicii Moldova în străinătate s-ar baza pe acordurile încheiate între Republica Moldova și țara/țările gazdă.

Stocurile de urgență vor fi deținute în antrepozite vamale sau în zone libere, care vor fi exploatate de operatorii instalațiilor de stocare autorizați de ANRE sau de autoritățile de reglementare în domeniul energiei din țările gazdă, în cazul în care stocurile de urgență sunt deținute în străinătate.

ANRE va fi responsabilă de monitorizarea cantității și calității stocurilor de urgență deținute de importatorii de produse petroliere, iar Ministerul Energiei va fi responsabil de monitorizarea îndeplinirii de către ECS a obligației de stocare.

Constituirea și menținerea stocurilor de urgență în Republica Moldova urmează a fi finanțată din *aportul pentru constituirea și menținerea stocurilor de urgență*, introdusă prin această lege. Aportul pentru stocurile de urgență va fi stabilit de Guvern. Aportul pentru stocurile de urgență urmează a fi constituite din două părți:

- contribuția pentru ECS, care ar servi la acoperirea tuturor costurilor suportate de ECS în acest scop, și

- compensarea importatorilor obligați pentru acoperirea costurilor de manipulare suportate de importatorii obligați în timpul obligației lor de a constitui și menține stocuri de urgență.

Aportul pentru stocurile de urgență ar face parte integrantă din prețul de vânzare (înainte de impozitare) al benzinei, motorinei și GPL și ar constitui un venit al deținătorilor obligației de stocare.

Guvernul va decide care parte din aportul pentru stocurile de urgență ar trebui să revină ECS și care parte ar trebui să revină importatorilor obligați ca o compensație pentru deținerea stocurilor de urgență. Valoarea aportului pentru stocurile de urgență va fi ajustată frecvent pentru a reflecta condițiile de piață. Deținerea stocurilor de urgență ar trebui să fie o activitate neutră din punct de vedere financiar pentru importatorii obligați, adică aceștia nu ar trebui să câștige sau să piardă bani prin deținerea stocurilor de urgență.

Aportul pentru stocurile de urgență ar trebui să permită atât ECS să cumpere stocuri fizice de produse petroliere și să acopere costurile aferente (stocare, asigurare etc.), cât și importatorilor obligați să acopere costurile de menținere a stocurilor de urgență (costul finanțării și prima de risc, costurile de depozitare, costurile stocurilor în formă non-materială).

Toți importatorii vor trebui să plătească contribuția pentru ECS în contul bancar al ECS și să prezinte datele relevante privind plata efectuată până la data de 20 a lunii curente pentru luna precedentă.

Plata contribuției pentru ECS de către fiecare importator urmează a fi acoperită de o garanție bancară (garanții bancare) emisă (emise) de o bancă comercială (băncile) în numele importatorului (importatorilor).

ANRE va fi autorizată să aplice sancțiuni eficiente, proporționale și disuasive pentru nerespectarea dispozițiilor proiectului de lege.

Cu referire la **II categorie**, modul de gestionare organizațională, procedurală și operațională a situației de urgență în cazul unei disfuncționalități majore în aprovizionare cu produse petroliere:

În conformitate cu proiectul de lege, gestionarea situației de urgență s-ar baza pe Planul de intervenție în caz de disfuncționalitate majoră în aprovizionarea cu produse petroliere și ar necesita implicarea următoarelor organisme/autorități de stat: Ministerul Energiei, Consiliul pentru Securitatea Aprovizionării cu Produse Petroliere și Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

Guvernul urmează să aprobe Planul de intervenție care va trebui să conțină procedurile, activitățile și măsurile de gestionare a situației de urgență în caz de disfuncționalitate majoră în aprovizionare cu produse petroliere, inclusiv mecanismul de eliberare a stocurilor de urgență.

Guvernul va înființa Consiliul pentru Securitatea Aprovizionării cu Produse Petroliere pentru a acționa cât mai rapid și mai eficient posibil în caz de disfuncționalitate majoră în aprovizionare cu produse petroliere. Consiliul va fi format din reprezentanți ai autorităților de stat relevante și reprezentanți ai celor mai mari trei importatori de produse petroliere.

Consiliul este un organism consultativ, care va contribui la analiza situației privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere și va facilita coordonarea și punerea în aplicare a măsurilor în acest domeniu.

Pe baza informațiilor primite de la participanții la piețele de energie, Consiliul va sesiza Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Energiei, cu privire la posibila apariție a unei disfuncționalități majore în aprovizionare cu produse petroliere și ar fi în măsură să propună una sau mai multe măsuri din Planul de intervenție pentru a preveni întreruperea aprovizionării sau pentru a normaliza aprovizionarea cu produse petroliere în caz de disfuncționalitate majoră.

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova va fi autorizată să declare situația de urgență și să decidă cu privire la măsura (măsurile) din Planul de intervenție care urmează să fie puse în aplicare.

Ministerul Energiei va coordona și va monitoriza punerea în aplicare a măsurilor adoptate de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, inclusiv eliberarea stocurilor petroliere de urgență.

Ministerul Energiei va fi, de asemenea, responsabil de comunicarea cu Comisia Europeană și cu Secretariatul Comunității Energetice, în cazul unei disfuncționalități majore în aprovizionarea cu produse petroliere.

Proiectul de lege privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere, cuprinde următoarele elemente constitutive:

Capitolul I. Dispoziții generale

Capitolul II. Competențe administrative

Capitolul III. Acțiuni de pregătire pentru situații de disfuncționalitate majoră în aprovizionare cu produse petroliere, inclusiv în situații de urgență

Capitolul IV. Stocurile de urgență și stocuri specifice. Nivelul minim, structura, forma de constituire. Stocarea produselor petroliere

Capitolul V. Stabilirea, supravegherea și eliberarea stocurilor de urgență

Capitolul VI. Finanțarea stocurilor de urgență

Capitolul VII. Răspunderea pentru încălcarea legislației privind stocurile de urgență;

Capitolul VIII. Dispoziții finale și tranzitorii.

Anexele nr.1-5.

Astfel, în *Capitolul I*, se determină scopul și domeniul de aplicare a legii, precum și sunt definite principalele noțiuni utilizate în lege. Este de relevat, că la definirea noțiunilor s-a ținut cont de asigurarea concordanței cu noțiunile utilizate în Directiva 2009/119/CE a Consiliului din 14 septembrie 2009 privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de stocuri de țiței și/sau de produse petroliere.

La *Capitolul II*, sunt expres listate atribuțiile Guvernului; atribuțiile organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei; atribuțiile Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică; atribuțiile entității centrale de stocare, precum și atribuțiile Consiliului pentru Securitatea Aprovizionării cu Produse Petroliere în contextul asigurării securității aprovizionării cu produse petroliere.

Capitolul III este dedicat reglementărilor ce țin de cadrul general aferent acțiunilor de pregătire pentru situații de disfuncționalitate majoră în aprovizionare cu produse petroliere, inclusiv în situații de urgență. În special, sunt detaliate prevederi aferente Planului de intervenții, care descrie activități și măsuri pentru gestionarea situației de urgență în cazul disfuncționalităților majore în aprovizionare cu produse petroliere.

În *Capitolul IV*, în secțiunea 1, sunt prevederi ce țin nivelul minim al stocurilor de urgență, compoziția și forma stocurilor de urgență, stocurile de urgență în formă materială și în formă non-materială, aspecte aferente constituirii stocurilor specifice, precum și cerințe față de operatorii instalațiilor de stocare. Totodată, în secțiunea 2 a acestui Capitol, sunt reflectate reglementări aferente evidenței stocurilor de produse petroliere, raportarea și transparența. În context, sunt stabilite cerințe privind Registrul general cu privire la stocurile de urgență și Registrul general cu privire la stocurile specifice, reglementări privind colectarea și raportarea datelor în scopul creării stocurilor de urgență, raportul anual privind disponibilitatea și accesibilitatea stocurilor de urgență, rezumatele statistice ale stocurilor specifice și transparența datelor privind stocurile de urgență și stocurile specifice.

Capitolul V din proiectul de lege conține reglementări aferente stabilirii, supravegherii și eliberării stocurilor de urgență, prin detalierea prevederilor aferente titularilor obligației de stocare, stabilirea obligației individuale de stocare pentru importatorii de produse petroliere, perioada de menținere a stocurilor de urgență, delegarea obligației de stocare către terți, transferul obligației de stocare către ECS, constituirea treptată a stocurilor de urgență deținute de ECS, depozitarea stocurilor de urgență, disponibilitatea stocurilor de urgență, supravegherea ținării stocurilor de urgență, punerea în circulație a stocurilor de urgență.

Capitolul VI conține reglementări privind finanțarea stocurilor de urgență, plățile datorate ECS, modalitatea și termenul limită de plată a plăților datorate ECS și transmiterea datelor, destinația mijloacelor financiare colectate de către ECS.

Capitolul VII conține prevederi aferente răspunderii pentru încălcarea legislației privind stocurile de urgență.

În *Capitolul VIII* sunt stabilite dispoziții privind intrarea în vigoare a legii și sarcinile puse în seama autorităților cu responsabilități în sfera de reglementare a legii, pentru a asigura implementarea eficientă a prevederilor acesteia.

De asemenea, proiectul cuprinde cinci anexe, și anume: anexa nr.1 Materii prime pentru rafinare; anexa nr.2 Produse petroliere; anexa nr.3 Metoda de calcul al echivalentului în țiței al importurilor de produse petroliere; anexa nr.4 Metoda de calcul al echivalentului în țiței al consumului intern, anexa nr.5 Metoda de calcul a nivelului stocurilor deținute.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În urma agresiunii Federației Ruse împotriva Ucrainei, furnizarea de gaze naturale din Federația Rusă către Republica Moldova a fost diminuată, ceea ce a provocat întreruperi ale alimentării cu energie electrică în toată țara, deoarece gazele naturale erau principala materie primă pentru producerea de energie electrică și termică. Păcura a fost singura alternativă la gazul natural ca combustibil pentru producerea de energie electrică și termică, însă statul nu dispunea de stocuri suficiente de păcură și a fost nevoit să organizeze importuri urgente, care au fost costisitoare și au durat ca timp până la implementare. Datorită acestei schimbări de combustibil, ponderea produselor petroliere în mixul energetic al Republicii Moldova a depășit 40%.

Schimbarea combustibilului (adică înlocuirea gazului natural cu păcură sau motorină) este un exemplu clasic de utilizare a stocurilor petroliere de urgență, însă, din păcate, Republica Moldova nu dispunea de acestea în cantitatea necesară. Pe lângă întreruperile de energie electrică, a avut loc o creștere bruscă și rapidă a prețului motorinei și, în lipsa stocurilor de urgență care să fie eliberate pentru a reduce presiunea pieței asupra prețurilor motorinei, Guvernul a fost nevoit să reglementeze din nou prețul cu amănuntul al produselor petroliere.

Aceste două cazuri au fost un factor critic care a determinat Guvernul să realizeze că securitatea aprovizionării cu energie trebuie îmbunătățită prin crearea atât a stocurilor de urgență de gaze naturale, cât și a stocurilor de urgență de produse petroliere.

Din perspectiva obligației internaționale asumate de Republica Moldova, termenul de punere în aplicare a Directivei 2009/119/CE a expirat la 1 ianuarie 2023, iar Secretariatul Comunității Energetice a trimis Guvernului o scrisoare de avertizare în noiembrie 2023, anunțându-l că Secretariatul Comunității Energetice va iniția procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor pentru nerespectarea Directivei 2009/119/CE împotriva Republicii Moldova în cazul în care Republica Moldova nu face niciun progres în următoarele două luni. Scrisoarea de avertizare a fost urmată de cererea motivată înaintată de Secretariatul Comunității Energetice la 12 iulie 2024.

În plus, după ce Consiliul European a decis, la 14 decembrie 2023, să deschidă negocierile de aderare cu Republica Moldova, obligația de a transpune Directiva 2009/119/CE a Consiliului a fost reafirmată, deoarece transpunerea acestei directive va fi un punct de referință atât pentru deschiderea, cât și pentru închiderea negocierilor privind capitolul 15 - Energie.

Prin urmare, în cazul lipsei de intervenție: (i) Republica Moldova va rămâne expusă unui risc inacceptabil de ridicat cu impact negativ considerabil asupra economiei naționale și a cetățenilor în cazul unei disfuncționalități majore în aprovizionarea cu produse petroliere; (ii) va perpetua situația existentă aferentă infrastructurii petroliere de pe teritoriul Republicii Moldova, în special instalațiile de stocare, care vor rămâne neutilizate și neîntreținute; (iii) nu vor fi create premisele necesare pentru îmbunătățirea climatului investițional în Republica Moldova prin asigurarea furnizării sigure, fiabile, neîntreruptibile și la prețuri accesibile a produselor petroliere/energiei; (iv) va perpetua starea de fapt privind neonorarea obligațiilor asumate de către Republica Moldova în cadrul Comunității Energetice, precum și riscul inițierii unei proceduri privind încălcarea dreptului comunitar și al aplicării unor sancțiuni financiare grave impuse de Secretariatul Comunității Energetice pentru netranspunerea Directivei 2009/119/CE; (v) nu vor continue negocierile de aderare la UE privind Capitolul 15 – Energie.

Astfel, din perspectiva responsabilității față de cetățeni și economia națională, precum și din perspectiva aderării la UE și a apartenenței la Tratatul de constituire a Comunității Energetice, „a nu face nimic” nu este o opțiune.

? De ce s-a optat pentru „modelul hibrid (industrie + ECS) de stocare” și nu pentru „modelul

industrial de stocare” sau „modelul ECS de stocare”

„Modelul hibrid de stocare” a fost selectat ca fiind cel mai preferabil pentru Republica Moldova, după compararea punerii în aplicare a două modele de stocare distincte: «modelul industriei» (obligația totală de stocare ar fi impusă importatorilor de produse petroliere) și a «modelul ECS» (obligația totală de stocare ar fi impusă ECS).

Modelul industriei, în comparație cu modelul ECS, ar permite constituirea mai rapidă a stocurilor de urgență, însă aceasta ar putea duce la situația în care pe piața internă a Republicii Moldova ar fi menținute fizic mai puține stocuri. Acest model ar avea un impact mai redus asupra prețurilor cu amănuntul în timpul perioadei de constituire a stocurilor; ar permite restabilirea mai ușoară a stocurilor și eliberarea mai rapidă a stocurilor de urgență în cazuri de urgență. Punerea în aplicare a acțiunilor necesare pentru soluționarea situației de urgență în cazul acestui model ar putea fi realizată în mod silențios, aproape imperceptibil, fără a influența semnificativ lanțul de aprovizionare existent cu produse petroliere.

Pe de altă parte, modelul ECS ar însemna, de regulă, mai multe stocuri fizice deținute în Republica Moldova, aflate în proprietatea statului (ECS); infrastructura de stocare a produselor petroliere existentă ar fi renovată în mod semnificativ, modernizată și utilizată într-un mod mai eficient; accesibilitatea și disponibilitatea stocurilor ar fi garantate în orice moment; capacitatea instituțională și cooperarea internă între instituțiile statului, precum și cooperarea la nivel internațional ar fi consolidate și îmbunătățite. Sistemul de urgență ar fi vizibil și transparent, dar ar presupune ajustări ale lanțului de aprovizionare existent.

Cu toate acestea, în pofida avantajelor modelelor respective menționate mai sus, din punct de vedere al securității aprovizionării cu produse petroliere, niciunul dintre cele două modele nu ar trebui implementat în mod individual pentru constituirea stocurilor de urgență ale Republicii Moldova. Acest fapt este determinat de o serie de particularități ale modelelor respective, care, în contextul dimensiunii și structurii pieței produselor petroliere din Republica Moldova ar putea afecta atât funcționarea pieței interne, cât și securitatea aprovizionării cu produse petroliere a țării.

În acest sens, Republica Moldova nu ar trebui să se bazeze în totalitate pe modelul industriei pentru a-și îndeplini obligația de constituire a stocurilor de urgență, deoarece modelul respectiv ar duce la o concentrare și mai mare pe piața produselor petroliere, precum și la majorarea dependenței sau chiar la o dependență totală de cei mai mari (în prezent trei) importatori în cazul unei potențiale întreruperi în aprovizionarea cu produse petroliere.

În acest caz, Guvernul ar trebui să se bazeze exclusiv pe stocurile de urgență deținute de cei mai mari (trei) importatori de produse petroliere din Republica Moldova. În cazul în care Guvernul ar decide cu privire la eliberarea stocurilor de urgență, punerea în circulație a stocurilor respective ar avea loc într-un mod practic invizibil pentru public, fiind controlată în întregime de companiile petroliere, care sunt gestionate strategic din țări străine (Rusia, Kazahstan și Austria). Instrumentul guvernamental de soluționare a întreruperii aprovizionării cu produse petroliere ar fi astfel transferat companiilor petroliere străine, ceea ce ar consolida și mai mult poziția acestora pe piața produselor petroliere în comparația cu situația existentă în prezent. În contextul în care, constituirea și utilizarea stocurilor de urgență țin în exclusivitate de asigurarea securității aprovizionării cu produse petroliere la nivel național, o asemenea influență a unui număr limitat de actori privați, cu cote semnificative de piață, activitatea cărora este gestionată din exterior (din țări terțe) ar trebui evitată sau redusă cât mai mult posibil.

Stocurile de urgență sunt mijloacele prin care Republica Moldova poate proteja bunăstarea cetățenilor săi și economia națională. Prin urmare, indiferent de proprietarul acestora, stocurile de urgență sunt un bun public pentru care societatea, în calitate de consumator final, va plăti pentru constituirea și menținerea lor. Guvernul ar trebui să fie în măsură să dețină controlul asupra sistemului

de urgență, în special pe o piață foarte concentrată, cum este piața produselor petroliere din Republica Moldova. Prin urmare, este rezonabilă crearea sau desemnarea unei ECS în Republica Moldova, pentru a introduce și gestiona un sistem public de stocare a produselor petroliere.

Cu toate acestea, Republica Moldova nu ar trebui să se bazeze pe deplin doar pe modelul ECS la această etapă, deoarece riscurile legate de restabilirea stocurilor ar fi inacceptabil de mari având în vedere particularitățile din sectorul produselor petroliere din Republica Moldova: o piață a produselor petroliere foarte concentrată, aprovizionarea cu cisterne rutiere, stocuri comerciale scăzute și disponibilitatea reală necunoscută a capacităților interne de stocare. Situația respectivă din sector poate fi schimbată numai prin ajustarea lanțului de aprovizionare existent. Cu toate acestea, pentru a face acest lucru, ar fi necesară ca o parte din obligația de stocare să fie impusă industriei din sectorul produselor petroliere.

Prin urmare, în cazul Republicii Moldovei, un model hibrid între modelul ECS și modelul industriei ar constitui soluția cea mai rezonabilă și echilibrată, care va permite Republicii Moldova să beneficieze la maximum de ambele modele de stocare și să își atingă obiectivele stabilite prin implementarea unui sistem de stocare de urgență.

În această abordare hibridă, implicarea ECS ar aduce control, vizibilitate și transparență activităților de stocare, iar oportunitățile investiționale pe termen lung în stocurile fizice ar demonstra faptul că stocurile de urgență nu sunt un cost irecuperabil. Pe de altă parte, aceasta ar stimula participării la piața produselor petroliere (în special – importatorii de produse petroliere) să-și ajusteze lanțurile de aprovizionare, ceea ce ar fi o importantă realizare pentru Republica Moldova.

În loc să înființeze o entitate juridică nouă, Guvernul va aloca sarcinile și activitățile specifice ECS către ministerul de resort sau unei alte autorități publice (de exemplu: Agenția Rezerve Materiale) sau unei entități non-profit aflate sub controlul direct al Guvernului. Dincolo de modificările normative necesare, ar fi nevoie în acest caz de schimbări substanțiale în modul în care entitatea existentă ar funcționa în comparație cu practicile actuale.

Cu toate acestea, se recomandă ca Guvernul să creeze sau să desemneze ECS ca entitate juridică separată, mai degrabă decât ca parte a unei autorități publice. Acest lucru ar face ca sistemul de constituire a stocurilor de urgență să fie integrat mai clar în structura administrației publice, mai eficient și mai ușor de controlat și supravegheat prin atribuirea tuturor responsabilităților unei singure entități. Aceasta ar reduce semnificativ costurile (permițând păstrarea stocurilor în antrepozite vamale și rambursarea TVA pentru stocurile deținute în străinătate) și ar permite ECS să atragă și să angajeze personal profesionist cu experiență în industria petrolieră. Suplimentar, eventuala atribuire a competențelor specifice către minister, ar duce la încălcarea principiilor fundamentale de organizare și funcționare a administrației publice centrale de specialitate, statuate la art.4 din Legea nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, în special cel al delimitării funcțiilor de elaborare și promovare a politicilor de funcțiile de implementare a acestora.

Cât privește Agenția Rezerve Materiale (ARM), aceasta nu ar trebui să fie un ECS din următoarele motive/limitări organizaționale, operaționale și financiare:

- Ministerul Energiei ar trebui să devină un punct focal și principalul promotor al cooperării interne între diferite instituții de stat și autorități în ceea ce privește problemele din sectoarele energeticii, inclusiv cele legate de asigurarea securității aprovizionării cu produse petroliere. Stabilirea stocurilor de urgență este un motiv esențial pentru o astfel de cooperare în ceea ce privește problemele aprovizionării cu produse petroliere, iar Ministerul Energiei ar trebui să le controleze pe deplin. În cazul în care stocurile de urgență ar fi alocate ARM, care este subordonat Ministerului Afacerilor Interne, Ministerul Energiei ar fi probabil detașat de aspectele legate de crearea stocurilor de urgență și ar pierde o parte semnificativă a controlului asupra acestor stocuri;

- Ministerul Energiei oferă suport Guvernului în toate aspectele legate de energie, inclusiv cele legate de aprovizionarea cu produse petroliere. Personalul ECS ar trebui să fie cel mai bine informat cu privire la problemele legate de aprovizionarea cu produse petroliere și ar trebui să ofere sprijin constant ministerului cu privire la toate problemele din acest domeniu. În cazul în care sarcinile și activitățile ECS sunt alocate ARM, reieșind din statutul și poziția ARM în structura Guvernului, suportul oferit Ministerului Energiei în ceea ce privește problemele legate de aprovizionarea cu produse petroliere va fi limitat, ceea ce va diminua capacitatea Ministerului Energiei de a acționa în mod prompt și informat în eventualitatea apariției unor disfuncționalități a pieței sau a unor riscuri majore în ceea ce privește continuitatea aprovizionării cu produse petroliere. În plus, ar fi foarte dificilă angajarea de personal profesionist cu experiență în industria petrolieră, deoarece angajații ARM au statut de funcționari publici;

- Ministerul Energiei va realiza cu dificultăți controlul cantitativ și calitativ al stocurilor de urgență deținute de ECS, întrucât ARM este subordonată Ministerului Afacerilor Interne, iar implementarea a două fluxuri distincte de control instituțional este dificilă și inefficientă;

- ARM ar obține cu dificultate statutul de „accize întârziate și rambursarea TVA pentru stocurile de urgență” în conformitate cu Directiva 2009/119/CE. Acest lucru ar necesita schimbarea întregului cadru legal relevant pentru ARM și „statutul întârziat” pentru toate bunurile strategice gestionate de ARM, ceea ce este într-adevăr dificil de realizat. Acest lucru ar face stocarea produselor petroliere de urgență extrem de costisitoare (comparativ cu noua entitate juridică independentă, nonprofit) și, pe cale de consecință, există riscul ca ARM nu va fi niciodată în măsură să creeze stocurile fizice de urgență în cantitatea stabilită;

- ar fi, de asemenea, foarte costisitor pentru ARM să constituie stocurile de urgență în străinătate. ARM ar obține cu dificultate un astfel de statut care să permită păstrarea stocurilor în antrepozitele vamale/zone economice libere și să permită rambursarea TVA pentru stocurile deținute în străinătate;

- renovarea capacităților de stocare existente în Republica Moldova ar fi extrem de dificilă, întrucât ARM ar avea dreptul să încheie contracte de depozitare pe un an. În scopul creării stocurilor de urgență, este oportună încheierea de acorduri de stocare pe termen mediu și lung, ceea ce creează un mediu favorabil realizării investițiilor în renovarea capacităților de stocare. Respectiv, în aceste circumstanțe, actorii locali nu vor fi interesați în efectuarea de investiții semnificative în capacități de stocare datorită riscurilor legate de capacitatea acestora de a-și recupera investițiile respective.

- ARM, în calitate de autoritate administrativă, are un buget alocat doar pentru anul bugetar, iar fondurile rămase nu vor putea fi raportate în anul bugetar următor. Această limitare nu ar permite ARM să achiziționeze stocuri de urgență pe o bază avantajoasă;

- disponibilitatea și accesibilitatea stocurilor de urgență în orice moment, raportarea lunară transparentă privind stocurile de urgență și prezentarea anuală regulată a Registrului stocurilor de urgență constituie cerințe exhaustive stabilite inclusiv prin Directiva 2009/119/CE. Aceasta include și controlul fizic și documentar efectuat de persoane autorizate de Secretariatul Comunității Energetice. Nu este clar cum ar putea fi realizate asemenea controale la ARM, care este o autoritate administrativă în gestiunea căroră sunt bunuri care fac obiectul secretului de stat.

Făcând o analiză comparativă, rolul ECS este îndreptățit să fie atribuit autorităților similare ARM din Finlanda sau din unele țări din Europa Centrală și de Est (Polonia, Cehia, România, Bulgaria) care aveau consolidat sisteme de rezerve materiale din perioada Războiului Rece, cu cantități semnificative de produse petroliere, în cazul căroră nu a fost rezonabilă stabilirea de stocuri suplimentare odată cu introducerea obligației de constituire a stocurilor de urgență. Din păcate, în prezent Republica Moldova nu dispune asemenea stocuri.

În ultimii 20 de ani, ECS-urile înființate ca entitate juridică independentă au fost folosite pentru a stabili stocurile de urgență (în întregime sau parțial ale acestora), în Austria, Belgia, Croația, Cipru, Danemarca, Estonia, Franța, Germania, Ungaria, Italia, Irlanda, Malta, Țările de Jos, Republica Slovacă, Slovenia, Spania și Elveția. Toate aceste ECS-uri au fost înființate fără obținerea de profit (în calitate de entități non-profit) care operează în interes public, după cum este stabilit în Directiva 2009/119/CE.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Proiectul are un impact asupra sectorului public, din perspectiva consolidării capacităților instituționale a autorităților/instituțiilor cu atribuții în domeniul securității aprovizionării cu produse petroliere, inclusiv din perspectiva necesității creării sau desemnării ECS, în calitate de instituție publică cu responsabilități privind constituirea și gestionarea unei părți din stocurile de urgență, conform prevederilor proiectului de lege.

Astfel, este necesară consolidarea capacităților instituționale și funcționale ale Ministerului Energiei în contextul implementării proiectului de lege, întrucât în sarcina acestuia a fost stabilit un spectru larg de competențe privind asigurarea securității aprovizionării cu produse petroliere, și anume: elaborarea și promovarea politicii de stat și direcțiile prioritare pentru aprovizionarea sigură și neîntreruptă a Republicii Moldova cu produse petroliere, precum și monitorizarea implementării acesteia; elaborarea Planului de intervenții și planului de acțiuni pentru constituirea stocurilor de urgență și monitorizarea implementării acestora; calculul cantității de stocuri de urgență ce ar trebui să fie deținute și de către cine, aprobarea menținerii stocurilor de urgență în străinătate și supravegherea operațiunilor ECS; ținerea Registrului general cu privire la stocurile de urgență; monitorizarea activității ECS, inclusiv modul de realizare de către aceasta a obligației ce îi revine cu privire la constituirea și menținerea stocurilor de urgență, a stocurilor specifice; reprezentarea Republicii Moldova pe plan internațional în chestiuni privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere; etc.

De asemenea, va fi necesară consolidarea capacităților instituționale și funcționale ale ANRE, întrucât aceasta urmează să exercite o serie de atribuții noi, inclusiv: eliberarea autorizației pentru desfășurarea activității de stocare; supravegherea realizării de către titularii de licență pentru importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei a obligației ce le revine cu privire la constituirea și menținerea stocurilor de urgență, inclusiv a celor create și menținute în afara hotarelor Republicii Moldova; supravegherea constituirii și menținerii stocurilor de urgență ale altor țări, care sunt stocate pe teritoriul Republicii Moldova, în conformitate cu acordurile bilaterale încheiate în acest sens; realizarea controalelor la titularii obligației de stocare și la operatorii instalațiilor de stocare pentru a verifica localizarea stocurilor de urgență menținute, inclusiv structura și nivelul cantitativ și calitativ al acestora, respectarea de către aceștia a cerințelor privind reînnoirea, utilizarea și restabilirea stocurilor de urgență, accesibilitatea și disponibilitatea punerii acestora în circulație în orice moment în cazurile de disfuncționalitate majoră în aprovizionare cu produse petroliere, inclusiv în situații de urgență, a altor obligații ce le revin în conformitate cu prezenta lege, precum și corectitudinea informațiilor din registrele, rapoartele și documentele prezentate de titularii obligației de stocare, de operatorii instalațiilor de stocare; constatarea contravențiilor în cazurile și modul stabilit în Codul contravențional și aplicarea sancțiunilor financiare în cazurile stabilite de proiectul de lege.

Prin urmare, eventuale majorări ale efectivelor-limită ale Ministerului Energiei și ale ANRE în contextul realizării funcțiilor atribuite conform proiectului de lege, se vor realiza la o etapă ulterioară în contextul elaborării și înaintării propunerilor de modificare a cadrului normativ respectiv.

Cu referire la crearea sau desemnarea ECS, relevăm că potrivit proiectului de lege, ECS va fi

o instituție publică independentă, autonomă, care va activa în baza principiului non-profit. Funcția de fondator al ECS, în numele Guvernului, va fi exercitată de către Ministerul Energiei, în cazul în care Guvernul decide crearea unei noi instituții în acest sens. Principalele activități ale ECS ar include colectarea contribuției pentru ECS, ca parte componentă a aportului pentru stocurile de urgență; cumpărarea, vânzarea, menținerea, reînnoirea și restabilirea produselor petroliere în scopul constituirii și restabilirii stocurilor de urgență, inclusiv a stocurilor specifice; supravegherea continuă a cantității și calității stocurilor sale de urgență și a serviciilor conexe; acordarea suportului Guvernului și Ministerului Energiei cu privire la toate problemele legate de asigurarea cu produse petroliere; cooperarea cu industria cu privire la probleme legate de pregătirea pentru situații de urgență și de securitatea aprovizionării cu produse petroliere.

În acest sens, personalul ECS ar trebui să fie format dintr-un număr redus de persoane: personalul de bază (șase până la zece unități) având experiență în industria produselor petroliere și personalul de suport (până la 5 unități). Personalul ar trebui să dezvolte și să mențină contacte strânse cu actorii din sectorul produselor petroliere și cu autoritățile publice, iar salariile ar trebui să fie competitive cu cele din industrie. Cunoașterea limbii engleze în rândul întregului personal ar trebui să fie o prioritate. Implicarea personalului ECS încă din primele etape ale creării sistemului de stocare, dezvoltarea aptitudinilor persoanelor angajate și asigurarea continuității activității acestora în cadrul ECS trebuie să constituie o prioritate și să fie menținute pe durata operării ECS, pentru a asigura o executare cât mai eficientă și profesionistă a sarcinilor atribuite în competența entității respective. În context, remarcăm că estimarea cheltuielilor aferente constituirii și operaționalizării ECS, precum și stabilirea efectivului-limită se va realiza la etapa elaborării și promovării actului normativ respectiv.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectul nu are impact sub formă de costuri financiare pentru bugetul de stat.

Totodată, proiectul de lege prevede că finanțarea constituirii și menținerii stocurilor de urgență va fi asigurată din *aportul pentru constituirea și menținerea stocurilor de urgență*, introdusă prin această lege. *Aportul pentru stocurile de urgență* va face parte integrantă din prețul cu amănuntul al produselor petroliere, ceea ce înseamnă că consumatorii finali (cetățenii și economia) vor finanța constituirea și menținerea stocurilor de urgență.

Aportul pentru stocurile de urgență va servi pentru acoperirea tuturor costurilor suportate de ECS în acest scop (în continuare - *contribuția pentru ECS*), precum și a costurilor de manipulare suportate de importatorii obligați în perioada deținerii de către aceștia a obligației de a constitui și deține stocuri de urgență (în continuare - *compensația pentru importatorii obligați*). Pentru ECS, contribuția ar servi la finanțarea achiziționării de stocuri fizice de produse petroliere și la acoperirea tuturor costurilor legate de stocurile de urgență, în timp ce compensația pentru importatorii de produse petroliere care au obligația de a deține stocuri de urgență va acoperi costul finanțării și prima de risc, costul stocării (așa-numitele costuri de transport) și costul rezervelor sub formă non-materială pe durata obligației.

Valoarea *aportului pentru stocurile de urgență* va fi stabilită de Guvern la propunerea Ministerului Energiei. Odată cu stabilirea cuantumului *aportului pentru stocurile de urgență*, Guvernul va decide cât din aportul respectiv va fi direcționat către ECS în calitate de contribuție pentru ECS și cât va fi atribuit importatorilor obligați de produse petroliere, în calitate de compensație pentru importatorii obligați.

Aportul pentru stocurile de urgență urmează a fi determinat și plătit per litru de benzină și motorină și per kilogram de gaz petrolier lichefiat (GPL).

Pe parcursul perioadei 2026 - 2030, în care este planificată procurarea intensivă de rezerve fizice de produse petroliere pentru ECS, suma estimată a aportului pentru stocurile de urgență este de

0,48 MDL/litru și kg (0,025 EUR/litru și kg), din care ECS ar primi 0,34 MDL/litru și kg (0,018 EUR/litru și kg), iar importatorii de produse petroliere - 0,14 MDL/litru și kg (0,007 EUR/litru și kg).

Ținând cont de faptul că consumul anual estimat de benzină, motorină și GPL în Republica Moldova este la nivelul de 1,1 miliarde de litri și kg, costul mediu anual pentru cetățeni și economie pentru constituirea stocurilor de urgență în perioada 2026 - 2030 este estimat la 528 milioane MDL/an (27,5 milioane EUR/an) (1,1 miliarde [litri și kg] x 0,48 [MDL/litru și kg]).

După finalizarea constituirii stocurilor fizice de produse petroliere deținute de ECS până la sfârșitul anului 2030, cuantumul compensației începând cu anul 2031 va fi redus semnificativ și este estimat la 0,25 MDL/litru și kg (0,013 EUR/litru și kg), ECS urmând să primească 0,11 MDL/litru și kg (0,006 EUR/litru și kg), iar importatorii obligați de produse petroliere 0,14 MDL/litru și kg (0,007 EUR/litru și kg).

Costul mediu anual pentru cetățeni și economie pentru constituirea stocurilor de urgență începând cu 2031 este estimat la 275 milioane MDL (14,3 milioane EUR) (1,1 miliarde [litri și kg] x 0,25 [MDL/litru și kg]).

Impactul asupra prețurilor cu amănuntul în Republica Moldova a fost estimat prin utilizarea următoarelor date și ipoteze:

- costurile modelului hibrid de stocare includ: costul părții ECS în stocurile totale și costul părții importatorilor obligați în stocurile respective

a) costurile ECS includ: costul de achiziție, costul de depozitare și costul stocurilor în formă non-materială;

b) costurile importatorilor obligați includ: costurile de capital, costurile de depozitare și costul stocurilor în formă non-materială;

- obligația de stocare a Republicii Moldova: 296 000 tone echivalent petrol brut (tcoe) pe baza datelor Serviciului vamal pentru 2023 și a calculelor efectuate în conformitate cu anexele nr.3 și 4 ale proiectului de lege (cu prevederi similare din anexele I și II la Directiva 2009/119/CE), calcule anexate la prezenta notă de fundamentare (anexa nr.1 la prezenta Notă);

- nivelul stocurilor necesare pentru respectarea obligației de stocare a Republicii Moldova: 274 000 de tone metrice (MT) pe baza calculelor efectuate în conformitate cu anexa nr.5 a proiectului de lege (cu prevederi similare din anexa III la Directiva 2009/119/CE), calcule anexate la prezenta notă de fundamentare – anexa nr.2 la prezenta Notă);

- termen-limită pentru constituirea completă a stocurilor de urgență: 2030;

- stocurile de urgență ale Republicii Moldova vor fi constituite de către ECS și importatorii obligați de produse petroliere, repartizate în proporție de 50:50 între aceștia, adică 137.000 MT de produse petroliere fiecare. În același timp, „importatorii mici” și-ar transfera obligația către ECS, ceea ce înseamnă că, potrivit datelor pentru 2023, ECS ar urma să stabilească în cele din urmă 144.000 MT de stocuri de urgență, iar „importatorii mari” 130.000 MT;

- stocuri în formă materială în Republica Moldova deținute de ECS: 95 000 MT (2/3 din obligația sa de stocare);

- stocuri în formă materială în Republica Moldova deținute de importatorii obligați: 65 000 MT (1/2 din obligația lor de stocare);

- stocuri în formă non-materială deținute de ECS: 49 000 MT;

- stocuri în formă non-materială deținute de importatorii obligați: 65 000 MT;

- ECS achiziționează 18 000 MT de stocuri sub formă materială în fiecare an din 2026 până în

2030;

- ECS achiziționează 54 000 MT de stocuri în formă non-materială în fiecare an începând cu 2030;

- Importatorii mari își vor îndeplini pe deplin obligația de stocare de urgență începând cu 2026;

- valoarea medie de achiziție a stocurilor de urgență: 900 EUR/MT (fără accize și TVA);

-stocurile de urgență sunt păstrate în instalații de stocare cu statut de plată întârziată a accizelor și a TVA;

- costul mediu al stocurilor sub formă non-materială: 36 EUR/MT/an (pe baza informațiilor neoficiale obținute recent de la organismele care dețin stocuri de urgență);

- costurile medii de depozitare ale importatorului: 24 EUR/MT/an;

- costul de capital al importatorului: 9%;

- costurile medii de stocare ale ECS cu refacerea stocurilor: 48 EUR/MT/an (pe baza datelor din publicația IEA din 2018 Cost and Benefits of Emergency Stockholding, paginile 14-17) (20-24 EUR/m3/an ([25-30 EUR/MT/an]) plus costurile de renovare/modernizare ([100 EUR/m3 din 120 000 m3 = 12 EUR/MT/an pe zece ani]) plus refacerea stocurilor, plus inflația);

- consumul estimat de produse petroliere (benzină, motorină și GPL) asupra căruia vor fi transferate costurile stocării de urgență pe baza datelor din 2023: 1,1 miliarde litri/an și kg/an (consumul de benzină și motorină este exprimat în litri/an, în timp ce consumul de GPL este exprimat în kg/an);

- rata de schimb: 1 EUR = 19,20 MDL.

CALCUL PENTRU PARTEA ECS

A. Achiziționarea de stocuri (formă materială)

Din 2026 până în 2030: 19.000 [MT] x 900 [EUR] = 17.100.000 EUR/an

B. Costuri de depozitare

În 2026: 19.000 [MT] x 48 [EUR/MT/an] = 912.000 EUR

În 2027: 38.000 [MT] x 48 [EUR/MT/an] = 1.824.000 EUR

În 2028: 57.000 [MT] x 48 [EUR/MT/an] = 2.736.000 EUR

În 2029: 76,000 [MT] x 48 [EUR/MT/an] = 3,648,000 EUR

Începând cu 2030: 95,000 [MT] x 48 [EUR/MT/an] = 4,560,000 EUR/an

C. Achiziționarea de stocuri (formă non-materială)

Începând cu 2030: 49,000 [MT] x 36 [EUR/MT/an] = 1,764,000 EUR/an

D. Costuri totale pentru partea ECS ((D)=A+B+C)

În 2026: 17,100,000 [EUR] + 912,000 [EUR] = 18,012,000 EUR;

În 2027: 17,100,000 [EUR] + 1,824,000 [EUR] = 18,924,000 EUR;

În 2028: 17,100,000 [EUR] + 2,736,000 [EUR] = 19,836,000 EUR;

În 2029: 17,100,000 [EUR] + 3,648,000 [EUR] = 20,748,000 EUR ;

În 2030: 17,100,000 [EUR] + 4,560,000 [EUR] + 1,764,000 [EUR] = 23,424,000 EUR;

Începând cu 2031: $0 \text{ [EUR]} + 4.560.000 \text{ [EUR]} + 1.764.000 \text{ [EUR]} = 6.324.000 \text{ EUR/an.}$

E. Impactul estimat al părții ECS asupra prețurilor cu amănuntul în EUR/litri și kg și MDL/litri și kg ($E = D / \text{consumul estimat de produse petroliere încărcate cu contribuția pentru stocurile de urgență} \times \text{rata de schimb valutar EUR/MDL}$)

În 2026: $18\,012\,000 \text{ [EUR]} / 1\,100\,000\,000 \text{ [litri și kg]} = 0,0164 \text{ [EUR/litri și kg]} \times 19,20 = 0,3149 \text{ MDL/litri și kg;}$

În 2027: $18.924.000 \text{ [EUR]} / 1.100.000.000 \text{ [litri și kg]} = 0,0172 \text{ [EUR/litri și kg]} \times 19,20 = 0,3302 \text{ MDL/litri și kg;}$

În 2028: $19.836.000 \text{ [EUR]} / 1.100.000.000 \text{ [litri și kg]} = 0,0180 \text{ [EUR/litri și kg]} \times 19,20 = 0,3456 \text{ MDL/litri și kg;}$

În 2029: $20.748.000 \text{ [EUR]} / 1.100.000.000 \text{ [litri și kg]} = 0,0189 \text{ [EUR/litri și kg]} \times 19,20 = 0,3629 \text{ MDL/litri și kg;}$

În 2030: $23.424.000 \text{ [EUR]} / 1.100.000.000 \text{ [litri și kg]} = 0,0213 \text{ [EUR/litri și kg]} \times 19,20 = 0,4090 \text{ MDL/litri și kg;}$

Începând cu 2031: $6.324.000 \text{ [EUR]} / 1.100.000.000 \text{ [litri și kg]} = 0,0057 \text{ [EUR/litri și kg]} \times 19,20 = 0,1094 \text{ MDL/litri și kg.}$

CALCUL PENTRU IMPORTATORII OBLIGAȚI

A. Costul capitalului (pe stocurile deținute de importatorii obligați)

Începând cu 2026: $65.000 \text{ [MT]} \times 700 \text{ [EUR/MT]} \times 9\% = 4.095.000 \text{ EUR/an;}$

B. Costuri de depozitare

Începând cu 2026: $65.000 \text{ [MT]} \times 24 \text{ [EUR/MT/an]} = 1.560.000 \text{ EUR/an;}$

C. Achiziționarea de stocuri (în formă non-materială)

Începând cu 2026: $65,000 \text{ [MT]} \times 36 \text{ [EUR/MT/an]} = 2,340,000 \text{ EUR/an;}$

D. Costuri totale pentru importatorii obligați ($D=A+B+C$)

Începând cu anul 2026: $4,095,000 \text{ [EUR]} + 1,560,000 \text{ [EUR]} + 2,340,000 \text{ [EUR]} = 7,995,000 \text{ EUR/an;}$

E. Impactul estimat al importatorilor obligați asupra prețurilor cu amănuntul în EUR/litri și kg și MDL/litri și kg ($E = D / \text{consumul estimat de produse petroliere încărcate cu contribuția pentru stocurile de urgență} \times \text{rata de schimb valutar EUR/MDL}$)

Începând cu anul 2026: $7.995.000 \text{ [EUR]} / 1.100.000.000 \text{ [litri și kg]} = 0,0073 \text{ [EUR/litri și kg]} \times 19,20 = 0,1402 \text{ MDL/litri și kg;}$

IMPACTUL COMBINAT ESTIMAT (PARTEA ECS + PARTEA IMPORTATORILOR OBLIGAȚI)

În 2026: $0,3149 \text{ MDL/litri și kg} + 0,1402 \text{ MDL/litri și kg} = 0,4551 \text{ MDL/litri și kg}$

În 2027: $0,3302 \text{ MDL/litri și kg} + 0,1402 \text{ MDL/litri și kg} = 0,4704 \text{ MDL/litri și kg}$

În 2028: $0,3456 \text{ MDL/litri și kg} + 0,1402 \text{ MDL/litri și kg} = 0,4858 \text{ MDL/litri și kg}$

În 2029: $0,3629 \text{ MDL/litri și kg} + 0,1402 \text{ MDL/litri și kg} = 0,5031 \text{ MDL/litri și kg}$

În 2030: $0,4090 \text{ MDL/litri și kg} + 0,1402 \text{ MDL/litri și kg} = 0,5492 \text{ MDL/litri și kg}$

Începând cu 2031: 0,1094 MDL/litri și kg + 0,1402 MDL/litri și kg = 0,2496 MDL/litri și kg.

Impactul estimat asupra prețurilor de vânzare cu amănuntul în perioada de constituire (2026 - 2030) variază între 0,4551 MDL (0,0237 EUR) pe litru de benzină și motorină și pe kg de GPL în 2026 și 0,5492 MDL (0,029 EUR) în 2030, exclusiv din cauza creșterii costurilor de depozitare și a achiziționării de către ECS a stocurilor în formă non-materială în 2030.

Aceasta este în conformitate cu contribuțiile pentru stocurile de urgență percepute de alte state pentru a finanța atât costurile de constituire, cât și costurile operaționale ale stocurilor de urgență (Croatia - 0,02 EUR/litru de benzină și 0,03 EUR/litru de motorină; Irlanda - 0,02 EUR/litru de benzină, motorină, motorină și kerosen; Serbia - 0,022 EUR/litru de benzină și motorină; 0,022 EUR/kg de combustibil JET, GPL și păcură).

Cu toate acestea, din cauza fluctuației costurilor (de exemplu, volatilitatea prețurilor de piață pentru produsele petroliere), contribuția pentru stocurile de urgență poate varia semnificativ, iar ajustarea anuală necesară a acestei contribuții poate reprezenta o provocare substanțială de fiecare dată când aceasta trebuie să fie majorată. Pentru a evita acest lucru, este necesară planificarea constituirii stocurilor de urgență ale ECS pe baza unui venit fix pentru a stabili calendarul de stocare. Acest lucru ar însemna că capacitatea ECS de a achiziționa stocuri suplimentare scade în timp, deoarece costurile de depozitare cresc în fiecare an datorită achizițiilor acumulate în cursul anului calendaristic precedent.

Pentru a compensa acest lucru, planul de acțiuni pentru constituirea stocurilor de urgență prevede cinci ani pentru constituirea fizică a stocurilor și șase ani pentru finanțarea acestora. Adică, Republica Moldova (în particular - ECS), nu ar începe să achiziționeze stocuri imediat după adoptarea proiectului de lege. În mod realist, după intrarea în vigoare a legii va fi necesară o perioadă de până la aproximativ 12–16 luni pentru constituirea și operaționalizarea ECS, în funcție de durata procedurilor de înființare, recrutare și contractare. Între timp, contribuția pentru stocurile de urgență ar trebui să fie introdusă imediat după adoptarea proiectului de lege. Aceasta ar trebui să fie colectată și apoi transferată la ECS, atunci când constituirea și operaționalizarea acesteia este completă. Acest venit ar constitui o rezervă pentru a compensa scăderea capacității de a achiziționa stocuri în anii următori.

Practic, aceasta înseamnă că contribuția pentru ECS stabilită la 0,34 MLD/litru și pe kilogram (în funcție de produs) (0,018 EUR/litru și pe kilogram) ar permite ECS să constituie stocuri de urgență într-un mediu cu prețuri de achiziție ale produselor petroliere de până la 900 EUR/MT. Odată ce achiziționarea stocurilor fizice va fi finalizată, această contribuție pentru stocurile de urgență va fi redusă semnificativ.

Pentru ca acest sistem de finanțare a stocurilor de urgență să fie eficient în practică, este de o importanță crucială ca ECS să aibă capacitatea de a „acumula fonduri”, adică de a dispune de fondurile excedentare din exercițiul financiar curent, cât și din exercițiul financiar următor. Fără aceasta, realizarea acestui program de constituire a stocurilor de urgență cu siguranță nu va fi posibilă în totalitate.

Beneficii

Consecințele pozitive ale adoptării acestui proiect de lege justifică implicarea resurselor financiare necesare pentru punerea sa în aplicare. Constituirea stocurilor de urgență este, în primul rând, o problemă de securitate națională și de comportament responsabil al statului în raport cu cetățenii, cât și față de economie în general. Prin urmare, este necesară constituirea stocurilor de urgență cât mai curând posibil, indiferent de momentul în care Republica Moldova va deveni membră a Uniunii Europene.

Totodată, constituirea stocurilor de urgență ar duce la îndeplinirea obligațiilor asumate de către

Republica Moldova în cadrul Comunității Energetice și la îndeplinirea obligațiilor din cadrul negocierilor de aderare la Uniunea Europeană, însă prin constituirea stocurilor de urgență, cetățenii și economia Republicii Moldova investesc în primul rând în funcționarea lor regulată, normală, neîntreruptă și accesibilă chiar și în cazul unei disfuncționalități în aprovizionare cu produse petroliere la nivel internațional, regional sau local.

Remarcăm că, o parte semnificativă a resurselor financiare care ar fi angajate în cadrul modelului recomandat de constituire a stocurilor de urgență, propus prin proiectul de lege nu poate fi considerată un cost irecuperabil. În acest sens, o cantitate semnificativă de stocuri de urgență deținute de ECS urmează a fi constituită în formă materială (fizică) (aproximativ 95 000 de tone). Produsele petroliere (benzină și motorină) deținute de ECS sunt mărfuri și, de facto, reprezintă un activ pe termen lung cu o valoare semnificativă (de zeci de milioane de euro), care poate fi oricând convertit în monedă convențională și poate fi utilizat în alte scopuri de interes public (acest lucru se va întâmpla atunci când va fi luată decizia de a reduce sau de a pune capăt obligației de menținere a stocurilor de urgență).

În plus față de constituirea stocurilor de urgență, adoptarea acestui proiect de lege ar permite investiții în renovarea infrastructurii energetice critice existente și dezvoltarea de noi infrastructuri energetice critice pentru stocarea produselor petroliere în Republica Moldova.

Implementarea integrală a acestei legi ar aduce, de asemenea, venituri suplimentare bugetului Republicii Moldova din plata TVA pentru compensarea stocurilor de urgență. Venitul estimat este calculat pe ani până în anul 2031, în ipoteza conform căreia constituirea stocurilor de urgență va continua și după 2031, atât timp cât obligația internațională de a deține stocuri de urgență este în vigoare. Un calcul estimativ denotă următoarele rezultate:

Pentru 2025:

$1,1 \text{ miliarde [litri/kg]} / 12 \text{ [luni]} \times 0,48 \text{ [MDL/litru/kg]} = 44\,000\,000 \text{ MDL} \times 20\% = 8\,800\,000 \text{ MDL/lună (458\,000 EUR/lună)}$;

Din 2026 până în 2030:

$1,1 \text{ miliarde [litri/kg]} \times 0,48 \text{ [MDL/litru/kg]} = 528 \text{ milioane MDL} \times 20\% = 105,6 \text{ milioane MDL/an (5,5 milioane EUR/an)}$;

Începând cu anul 2031:

$1,1 \text{ miliarde [litri/kg]} \times 0,25 \text{ [LDM/litru/kg]} = 275 \text{ milioane LDM} \times 20\% = 55 \text{ milioane LDM/an (2.865.000 EUR/an)}$.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Impactul asupra sectorului privat se reflectă în mod special asupra importatorilor obligați de produse petroliere. Impactul asupra acestora a fost reflectat supra la compartimentul 4.2 al prezentei note de fundamentare.

Opțiunea promovată prin proiectul de lege impune importatorilor obligați de produse petroliere să constituie și să mențină o parte din stocurile petroliere de urgență ale Republicii Moldova. Cu toate acestea, în conformitate cu această obligație, principiul de bază promovat de acest proiect de lege este că menținerea stocurilor de urgență ar trebui să fie o activitate neutră din punct de vedere financiar pentru importatorii obligați, adică aceștia nu ar trebui să obțină profituri sau să genereze pierderi prin menținerea stocurilor de urgență.

Aceasta presupune că importatorii obligați de produse petroliere vor fi compensați pentru deținerea stocurilor de urgență. Guvernul va decide cu privire la partea din *aportul pentru stocurile de urgență* care va reveni importatorilor obligați în calitate de compensație pentru constituirea

stocurilor de urgență. Valoarea aportului pentru stocurile de urgență va deveni parte integrantă a prețului de comercializare a produselor petroliere de către importatorii respectivi și va fi ajustată periodic pentru a reflecta condițiile pieței. Această compensație ar trebui să permită importatorilor obligați să acopere costurile de menținere a stocurilor de urgență (costul finanțării și prima de risc, costurile de depozitare, costurile stocurilor în formă non-materială).

De asemenea, prin proiectul de lege sunt stabilite sarcini administrative suplimentare pentru entitățile din domeniul energiei care sunt implicate în comerțul cu ridicata al produselor petroliere și/sau în stocarea produselor petroliere. Sarcinile administrative suplimentare se referă la raportarea către Ministerul Energiei a datelor privind importul, exportul, consumul și stocarea produselor petroliere în scopul calculării cantităților necesare de stocuri de urgență, precum și pentru rezumatele statistice lunare ale Biroului Național de Statistică privind piața produselor petroliere transmise către Secretariatul Comunității Energetice.

În plus, importatorii de produse petroliere vor avea o sarcină administrativă suplimentară legată de raportarea către ECS privind plata contribuției pentru ECS. Pe de altă parte, rapoartele suplimentare către autorități, menționate mai sus oferă un mecanism suplimentar de control al colectării accizelor la produsele petroliere.

Operatorii instalațiilor de stocare a produselor petroliere care furnizează servicii de stocare pentru terți vor avea o sarcină suplimentară legată de obținerea *autorizației de desfășurare a activității de stocare* de la ANRE. Pe de altă parte, furnizarea de servicii de stocare către ECS generează oportunități de afaceri semnificative pentru titularii de autorizații.

Suplimentar, proiectul de lege prevede obligații și responsabilități egale, nediscriminatorii și transparente pentru toți operatorii economici care importă produse petroliere, în funcție de ponderea pe care fiecare importator o deține în totalul importurilor anuale de produse petroliere din țară și, prin urmare, nu poate exista niciun impact disproporționat care să denatureze concurența pe piața produselor petroliere.

O posibilă barieră care a fost observată inițial, se referă la posibila discriminare a micilor importatori de produse petroliere care au obligația de a deține stocuri petroliere de urgență în raport cu importatorii mari, însă aceasta a fost eliminată prin obligarea importatorilor mici de produse petroliere de a-și transfera obligația de stocare către ECS.

Din perspectiva acestui proiect de lege, toți importatorii care au importat mai puțin de 10 000 de tone de benzină, motorină și/sau GPL în cursul anului calendaristic precedent sunt considerați ca fiind importatori mici și, respectiv, toți importatorii de produse petroliere care au importat mai mult de 10 000 de tone de unul sau mai multe din produsele respective sunt considerați ca importatori mari.

În plus, toți importatorii mari de produse petroliere care au obligația de a deține stocuri de urgență sunt autorizați să creeze stocuri de urgență în țară sau în străinătate, la alegerea lor. Acest lucru elimină posibilitatea discriminării acelor mari importatori de produse petroliere care nu dispun de suficiente capacități de stocare proprii sau închiriate pe teritoriul Republicii Moldova, în comparație cu cei care dispun de asemenea capacități.

ECS, care este obligată să păstreze stocuri de urgență în Republica Moldova, i se permite, de asemenea, constituirea stocurilor de urgență în străinătate, în cazul în care condițiile comerciale de stocare din țară sunt semnificativ mai nefavorabile în comparație cu condițiile oferite în străinătate. Acest lucru elimină posibilitatea ca operatorii de stocare naționali să facă abuz de poziția lor pe acest segment și să impună condiții de stocare discriminatorii și/sau disproporționate.

4.4. Impactul social

Proiectul de lege are impact social întrucât prețurile la produsele petroliere vor include și

<p>componenta legată de crearea și menținerea stocurilor de urgență. Cu toate acestea, dat fiind faptul că Republica Moldova este dependentă în totalitate de importul produselor petroliere, este necesară crearea de stocuri minime pentru a se asigura continuitatea aprovizionării cu produse petroliere. În caz contrar, în eventualitatea survenirii unei disfuncționalități majore în aprovizionare cu produse petroliere, vor fi afectați considerabil conducătorii auto, agricultorii și economia țării în general. Totodată, autorii prezentei legi propun constituirea stocurilor de urgență în mod gradul, pentru a atenua impactul asupra prețurilor, iar odată ce stocurile de urgență vor fi constituite, costurile aferente menținerii și reînnoirii acestora se estimează a fi mult mai mici și cu impact mic asupra prețurilor.</p>
<p>4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal</p>
<p>Proiectul prevede norme privind protecția datelor cu caracter personal, în contextul realizării sarcinilor prevăzute de prezenta lege de către autoritățile interesate, prin impunerea obligației de a se abține de la divulgarea informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată, care le-au fost transmise și/sau pe care le-au colectat la exercitarea atribuțiilor stabilite. Orice date cu caracter personal observate sau dezvăluite nu pot fi colectate, iar în caz de colectare accidentală se distruge imediat și necondiționat.</p>
<p>4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen</p>
<p>Nu este aplicabil.</p>
<p>4.5. Impactul asupra mediului</p>
<p>Proiectul nu are impact direct asupra mediului.</p>
<p>4.6. Alte impacturi și informații relevante</p>
<p>Proiectul va contribui la realizarea obiectivelor politicii statului privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere, în contextul disfuncționalităților majore în aprovizionare cu produsele petroliere, inclusiv în cazul situațiilor de urgență.</p>
<p>5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE</p>
<p>5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională</p>
<p>Proiectul de lege privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.</p> <p>Astfel, potrivit clauzei de armonizare, proiectul de lege transpune Directiva 2009/119/CE a Consiliului din 14 septembrie 2009 privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de stocuri de țiței și/sau de produse petroliere, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene Nr. L 265 din 9 octombrie 2009, CELEX: 02009L0119, în varianta adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice 2012/03/MC-EnC din 18 octombrie 2012, astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva de punere în aplicare (UE) 2018/1581 a Comisiei din 19 octombrie 2018 de modificare a Directivei 2009/119/CE a Consiliului în ceea ce privește metodele de calcul a obligațiilor de stocare, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene Nr. L 263/57 din 22 octombrie 2018.</p> <p>În scopul descrierii gradului de compatibilitate a prevederilor incluse în proiect, fost elaborat Tabelul de concordanță a acestuia, potrivit rigorilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Hotărârii Guvernului nr. 1171/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea</p>

legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.

Respectiv, conform Tabelului de concordanță, gradul de compatibilitate a proiectului de lege cu Directiva 2009/119/CE este: *compatibil*.

Subsidiar, menționăm că în prezent, în cadrul normativ național nu sunt transpuse careva prevederi ale Directivei 2009/119/CE. În contextul în care Republica Moldova a devenit stat-candidat pentru aderarea la UE, fiind deja inițiate negocierile de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, transpunerea Directivei UE în cauză în legislația națională constituie un element critic în avansarea procesului respectiv.

Proiectul de lege va fi supus expertizei de compatibilitate cu legislația UE, fiind remis Centrului de Armonizare a Legislației pentru efectuarea expertizei de compatibilitate cu legislația UE.

5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Prezentul proiect de lege este elaborat în baza prevederilor Directivei 2009/119/CE a Consiliului din 14 septembrie 2009 privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de stocuri de țiței și/sau de produse petroliere.

Necesitatea transunerii derivă din prevederile Anexei VIII la Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, ratificat prin Legea nr. 112/2014.

Subsidiar, remarcăm că necesitatea elaborării proiectului de lege privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere, prin asigurarea transunerii Directivei 2009/119/CE derivă inclusiv din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023 (acțiunea nr. 331), și respectiv Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la UE pe anii 2024-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 829/2023 (capitolul 15 Energie, acțiunea nr. 8).

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Proiectul legii va fi supus consultărilor publice și avizărilor/expertizărilor de către entitățile publice de resort, inclusiv cele implicate în implementarea prevederilor proiectului, în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Astfel, în cadrul procesului de consultare, următoarele autorități/instituții/entități vor fi consultate:

Avizare:

- Ministerul Finanțelor;
- Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale;
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
- Ministerul Mediului;
- Ministrul Afacerilor Interne;
- Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;
- Agenția Proprietății Publice;
- Agenția Achiziției Publice;
- Agenția de Guvernare Electronică;
- Agenția Rezerve Materiale;
- Consiliul Concurenței;
- Biroul Național de Statistică;
- Centru Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal;
- Serviciul Vamal;

- Serviciul Fiscal de Stat;
- Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică;
- Inspectoratul de Stat pentru Supraveghere Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor;
- Inspectoratului General pentru Situații de Urgență;
- titularii de licență pentru importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei;
- titularii de licență pentru importul și comercializarea cu ridicata a gazelor lichefiate;
- producători de energie electrică și termică.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Ministerul Energiei a plasat anunțul privind inițierea elaborării proiectului de lege privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere pe pagina web: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-hotararii-guvernului-cu-privire-la-aprobarea-proiectului-de-lege-privind-crearea-si-mentinerea-nivelului-minim-al-stocurilor-de-produse-petroliere/7942>. Totodată, proiectul este publicat și poate fi accesat pe portalul guvernamental particip.gov.md.

De asemenea, reliefăm că proiectul de lege a făcut obiectul unui proces amplu de consultare prealabilă cu entitățile interesate. În cadrul etapei de elaborare a proiectului de lege au avut loc ședințe de lucru pentru a discuta modelul de stocare și dispozițiile specifice ale proiectului de lege cu reprezentanții: Ministerului Finanțelor, ANRE, Biroului Național de Statistică, Serviciului Vamal, Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică, importatorii de produse petroliere.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul va fi remis către autoritățile publice responsabile pentru efectuarea expertizei de compatibilitate cu legislația UE, a expertizei anticorupție și a expertizei juridice, conform art. 34 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative. Concluziile expertizelor vor fi luate în considerare la definitivarea proiectului de lege și respectiv, vor fi reflectate în sinteza propunerilor la proiectul de lege. Astfel, în cadrul procesului de expertizare a proiectului vor fi incluse următoarele constatări:

a) Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul va fi supus expertizei de compatibilitate cu legislația UE în conformitate cu prevederile art. 35 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, fiind solicitată expertiza Centrului de Armonizare a Legislației. Urmare recepționării expertizei Centrului, la necesitate va fi ajustat și/sau completat Tabelul de concordanță, iar concluziile expertizei vor reflectate în Sinteza proiectului.

b) Constatările expertizei anticorupție

Proiectul va fi supus expertizei anticorupție în conformitate cu prevederile art. 36 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Informația privind rezultatele expertizei anticorupție va fi inclusă în sinteza la proiectul de lege, urmare recepționării raportului de expertiză anticorupție.

c) Constatările expertizei juridice

Proiectul va fi supus expertizei juridice conform art. 37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Informația privind rezultatele expertizei juridice va fi inclusă în sinteza la proiectul de lege, urmare recepționării raportului de expertiză juridică.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul de lege nu contravine legislației naționale.

Proiect de lege propus se aliniază eforturilor statului de a stabili un cadru normativ coerent în domeniul asigurării securității aprovizionării cu produse petroliere.

În context, remarcăm că pentru asigurarea implementării corespunzătoare a proiectului de lege sunt necesare modificări ale cadrului normativ primar. Astfel, a fost elaborat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (ajustarea cadrului normativ conexe domeniului securității aprovizionării cu produse petroliere). Prin proiectul de lege menționat, se propun intervenții la următoarele acte normative:

- *Legea nr. 461/2001 privind piața produselor petroliere*, prin completarea prevederilor acestei legi cu reglementări aferente autorizării operatorilor instalațiilor de stocare care prestează servicii de stocare a stocurilor de urgență, precum și excluderea condiției speciale de acordare a licențelor ce se referă la obligația deținerii de către importatorii de produse petroliere a depozitelor petroliere proprii și/sau închiriate pentru păstrarea produselor petroliere;

- *Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător*, în sensul completării anexei nr.1 cu un nou act permisiv „autorizație de desfășurare a activității de stocare”, având în vedere că această activitate este urmează a fi autorizată de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;

- *Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică*, prin modificarea definiției noțiunii de ”întreprindere energetică” în sensul atribuirii la categoria de *întreprindere energetică* a inclusiv a persoanelor fizice sau juridice care desfășoară una din activitățile reglementate prin proiectul legii privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea prevederilor proiectului va fi realizată de către următoarele autorități/instituții:

- organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei (Ministerul Energiei), în sarcina căruia, potrivit proiectului de lege, sunt atribuite un șir de activități în domeniul securității aprovizionării cu produse petroliere și al stocurilor de urgență;

- Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, care va asigura elaborarea cadrului normativ de reglementare aferent autorizării pentru desfășurarea activității de stocare, inclusiv va realiza supravegherea și controlul în domeniul constituirii și menținerii stocurilor de urgență;

- Biroul Național de Statistică, în legătură cu întocmirea și prezentarea rezumatelor statistice cu privire la piața produselor petroliere;

- entitatea centrală de stocare, care va avea ca scop construirea și gestionarea unei părți din stocurile de urgență, conform prevederilor proiectului de lege. În acest sens, în capitolul VIII al proiectului sunt stabilite mai multe măsuri pentru asigurarea implementării legii, în partea ce ține de crearea și operaționalizarea activității entității centrale de stocare;

- autoritatea administrativă competentă în domeniul vamal (Serviciul Vamal), care urmează să participe în schimbul de informații, între entitățile interesate, cu privire la importul și exportul produselor petroliere.

ANEXA 1
la Nota de fundamentare
Determinarea nivelului minim al stocurilor de urgență

A Calculul obligației de stocare – IMPORTURI NETE – 2023 (în baza datelor vamale pentru 2023)

Randamentul producerii naftei	tone	Consum nafta	tone
Cantitate produsă	0	Livrări interne brute observate de naftă	0
Combustibil pentru rafinărie, alte materii prime	0	Nafta returnată din industria petrochimică la rafinării	0
Nafta returnată din industria petrochimică la rafinării	0	Consum net naftă	0
LGN, țiței, materii prime pentru rafinării	0	Echivalentul petrol al consum de naftă	0
Randament producere nafta	0%		

Componenta 1 -- țiței (anexa I, para. (1) Directiva 2009/119)		tone
Import țiței, LGN, materii prime pentru rafinării, alte hidrocarburi	0	
Export țiței, LGN, materii prime pentru rafinării, alte hidrocarburi	0	
Variația stocurilor	0	
Importuri Nete ajustat la stocuri	-0	
Importuri Nete corectat la naftă	-0	

Componenta 2 -- produse petroliere (Anexa II, para. (2) Directiva 2009/119)		tone
Total import PP	1,126,249	
Import naftă	0	
Total export PP	0	
Export naftă	0	
Total buncăraj	0	
Buncăraj naftă	0	
Variația stocurilor PP	0	
Variația stocurilor naftă	0	
Importuri Nete PP ajustat la stocuri	1,126,249	
Echivalent petrol al Importuri Nete PP corectat la naftă	1,199,455	

Obligația în baza valorii medii a echivalentului în țitei al importurilor **tone**

Anul de referință	2023
Numărul de zile pentru stocuri de urgență	90
numărul de zile în an	365

Opțiune 1: 4% (anexa I, para. (1) Directiva 2009/119)

Importuri nete țitei + PP	1,199,455
Media zilnică a importurilor nete	3,287
Cantitate obligatorie pentru numărul de zile stabilit	295,830

A **Cantitatea obligatorie în baza importurilor → 295,830 Tone echivalent petrol**

B **Calculul Obligației de stocare - LIVRĂRI INTERNE BRUTE OBSERVATE**

Anul de referință	2023
Numărul de zile pentru stocuri de urgență	61
numărul de zile în an	365

Livrări interne brute observate sau Consum intern brut**tone**

Benzina auto	184,239
Benzină de aviație	11
Combustibili de tip benzină pentru turboreactoare (combustibili de tip naftă pentru turboreactoare sau JP4)	0
Combustibili de tip kerosen pentru turboreactoare	45,589
Alte tipuri de kerosen	1
Motorină (Păcură distilată)	660,293
Păcură (păcură grea)	101,491
Livrări interne brute Total	991,623
Echivalent petrol al Livrărilor interne brute	1,189,948
Consum zilnic	3,261

B **Cantitatea obligatorie în baza consumului zilnic → 198,921 Tone echivalent petrol**

Cantitatea minimă a stocurilor de urgență 295,830 tone echivalent petrol

ANEXA 2

la Nota de fundamentare

Nivelul stocurilor necesare pentru respectarea obligației de stocare

Produse petroliere, Opțiunea 1 și 2 - PP specificate, Anul de referință = 2023		
Stocuri de produse petroliere - Opțiunea 1 (Anexa III, a))		tone
Benzina auto		
Combustibili de tip kerosen pentru turboreactoare		
Motorină (Păcură distilată)		
Păcură (păcură grea)		
Gaz petrolier lichefiat (GPL)		
Total stocuri produse petroliere, unități naturale	309,000	
Stocuri naftă	0	
Stocuri de produse petroliere corectate naftă	309,000	
Coeficient multiplicare	1.065	
Echivalent petrol al PP corectat la naftă	329,085	
Stocuri de urgență PP reduse 10% →	296,176	
Stocuri totale constituite	296,176	
Echivalent în zile	90	Zile
Stocuri de produse petroliere - Opțiunea 2 (Anexa III, b))		tone
Benzina auto		
Combustibili de tip kerosen pentru turboreactoare		
Motorină (Păcură distilată)		
Păcură (păcură grea)		
Total stocuri PP, unități naturale	274,000	
Coeficient multiplicare	1.2	
Echivalent petrol al stocurilor PP	328,800	
Stocuri de urgență PP corectate -10% →	295,920	
Stocuri totale constituite	295,920	
Echivalent în zile	90	zile